СЕКЦІЯ 21

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ВІЙСЬКОВИМ ФАХІВЦЯМ

Керівники секції: підполковник Г.О. Турська
к.пед.н. доцент Н.Б. Арсен'єва
Секретар секції: І.М. Ребрій

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЛІНГВІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХОДІВ МІЖНАРОДНОГО ВІЙСЬКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Карпенко О.В.[1], к.т.н., доц.; Турська Г.А.[2]
[1] Харківський університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба
[2] Командування Повітряних Сил Збройних Сил України

Протягом останніх років особливу увагу приділялось мовній підготовці військовослужбовців, насамперед військових частин, які залучались до заходів військового міжнародного співробітництва. Досягнення лінгвістичної взаємосумісності було вирішальним фактором успішного проведення багатонаціонального навчання "Безпечне небо - 2011", в якому брали участь офіцери-перекладачі, які мають рівень володіння іноземною мовою СМР-2 з метою лінгвістичного забезпечення взаємосумісності підрозділів країн для виконання завдань навчання.

Цей факт значно підвищив мотивацію офіцерів – фахівців щодо глибокого вивчення іноземної мови з урахуванням фахової специфіки. Тому велика кількість офіцерів успішно склали тестування та отримали СМР 2 (функціональний). В теперішній час військовослужбовці вдосконалюють іноземну мову за напрямком радіообміну, управління польотами, навігації, тощо, що надасть їм можливість в подальшому приймати участь у заходах міжнародного військового співробітництва.

У Повітряних Силах Збройних Сил України опрацьовується питання проведення зустрічі з міжнародними експертами в рамках підготовки до багатонаціонального навчання авіаційних підрозділів "Безпечне небо - 2014", в якому лінгвістичне забезпечення буде здійснюватися офіцерами-фахівцями з функціональним рівнем володіння іноземної мови. Під час навчання будуть відпрацьовані тактичні прийоми знаходження, перехоплення повітряних цілей тощо. Також з міжнародними експертами заплановано обговорити проблемні питання реалізації програми обміну даними про повітряну обстановку та уточнити перелік пунктів пропуску для повітряного сполучення. Робочою мовою навчань буде англійська.

ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНОГО КОМПОНЕНТУ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Арсен'єва Н.Б., к.пед.н., доц.; Савченко О.О., к.філол.н., доц.
Харківський університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

Випереджувальна освіта орієнтується на майбутнє, на ті умови життя і професійної діяльності, в яких опиниться випускник авіаційного ВВНЗ після його закінчення, тобто через 4-7 років після вступу на навчання. При цьому головну увагу необхідно зосередити на розвитку творчих якостей майбутнього офіцера, його здібностей до самостійних дій в різних умовах, а також на розвитку здібностей до на-

вчання, самонавчання, що повною мірою також відповідають вимогам до офіцерів ЗСУ. Навчальні плани і програми, в основному, забезпечують сприятливі передумови для формування офіцерів нової формації, але традиційні підходи до організації НВП не дозволяють вирішити ці питання в повному обсязі. Саме це загострює суперечності між сучасними вимогами до випускника ВВНЗ та здатністю системи військової освіти їх задовольнити. Впровадження практики підготовки курсантів, побудованої на принципах випереджувальної освіти, де значна частина навчального часу буде відводитись на вивчення нових фундаментальних знань, процесів і технологій, інформація про які надходить різними каналами взаємодії з системою науки, банками даних і знань, науково-технічної інформації, відведенню важливого місця комп'ютерним технологіям навчання з дотриманням певних умов їх використання, де основою має стати гіпертекстова технологія (електронні посібники, довідники, методичні розробки), демонстраційні (із використанням засобів мультимедійних технологій), контролюючі програми, розробка та розміщення у локальній мережі тематичних Web- сайтів; зосередження уваги під час вивчення дисциплін на формуванні пізнавальної самостійності курсантів, розвитку їх творчих якостей, здатностей до самостійних дій в різних умовах, а також на розвитку здатностей до навчання та самонавчання безумовно є пріоритетними завданнями педагогів.

РОЛЬ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ФОРМУВАННІ КОМПЛЕКСНОЇ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Кондра О.В.; Балабуха Т.В.
Харківський університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

Комплексна готовність до професійної діяльності взагалі і до військової зокрема передбачає сформованість навичок і вмінь, які реалізуються у процесі виконання службово-посадових обов'язків. В сучасних умовах, коли весь світ переживає процес глобалізації, знання іноземної мови, вміння зрозуміти співбесідника і завдяки цьому вирішувати різні військово-професійні завдання, є дуже важливим. Проведення військових навчань разом з представниками інших держав, участь у миротворчих операціях потребують у майбутніх військових спеціалістів високого рівня володіння іноземною мовою. У процесі професійного становлення особистості змінюються всі її основні підструктури, в тому числі досвід особистості, мотивація, здібності, самосвідомість, якості характеру і темперамент. Опанування іноземною мовою також сприяє цьому, оскільки у процесі вивчення іноземної мови активізуються такі психічні процеси як пам'ять, мислення, вміння висловлюватись, то процес навчання здійснюється на рівні особистості, а не тільки на мовному рівні. Навчаючись переглядовому читанню, курсанти вчаться вмінню швидко розуміти основні ідеї друкованого джерела інформації. У процесі розвитку навичок аудіювання підвищується вміння уважно слухати та аналізувати те, що почули. При роботі в парах – вміння розуміти співбесідника і надати йому необхідну інформацію. Все це підвищує інтелектуальний рівень особи взагалі, що позитивно позначається і на професійній діяльності.

НЕДОЛІКИ І ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ НАВЧАННІ ІНОЗЕМНІЙ МОВІ

Лєбошина Н.В.; Брацлавська А.Ю.
Харківський університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

Використання інформаційних технологій в процесі навчання іноземних мов, безперечно, має більше переваг, ніж недоліків:

- глобальна мережа Інтернет є невичерпною бібліотекою автентичних матеріалів для вивчення іноземної мови.

- підвищується рівень мотивації, оскільки приходить розуміння необхідності знання мови.

- мова, яка використовується в Інтернеті є "живою" мовою.

- використання Інтернету сприяє змінам в режимі роботи на занятті процес навчання змінюється від традиційного, де провідну роль займає викладач, до того, в якому центром є студент.

- однією з найважливіших навичок, які розвиваються при роботі з Інтернет-технологиями є розвиток критичного мислення.

Основними проблемами інтеграції Інтернету в освітній процес, крім проблеми технічної забезпеченості є наступні:

- відсутність доступу до Інтернет технологій, а також навичок володіння інформаційними технологіями. Викладачів треба навчати не роботі з комп'ютером, а використати комп'ютер в процесі навчання, що дозволяє інкорпорувати освітні інформаційні технології та інноваційні методи навчання у звичайний процес навчання.

- відсутність часу, необхідного на розробку проектних завдань у форматі Інтернету. Існуючі основні види проектнихзавдань, такі як WebQuest (особливо ефективний при навчанні іноземних мов для особливих цілей), TopicHotlist, ScavengerHunt та інші, вимагають великих часових витрат на їхню якісну підготовку.

- відсутність у студентів необхідних навичок роботи з інформаційними технологіями. Процес навчання вимагає наявності когнітивних навичок, навичок пошуку потрібної інформації, які найчастіше у студентів відсутні і відповідно вимагають підготовчої роботи з їхнього розвитку.

ТЕХНОЛОГИЯ СТИМУЛЯЦИИ ОБЩЕНИЯ НА АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ В ВВНЗ

Брык Т.А., к.пед.н., доц.; Петренко Е.Е.
Харьковский университет Воздушных Сил имени Ивана Кожедуба

Для стимуляции общения курсантов в процессе изучения английского языка преподавателю необходимо использовать ряд методических приѐмов, направлениях на смоделированное общение в учебно-речевых ситуациях, а также умело использовать и направлять естественное личное общение. Возможности и потенциал естественного общения велик и может стать началом работы над аутентичностью речи учащихся. Реальное общение подразумевает необходимость действия в реальных ситуациях. Основные варианты реализации этих принципов: создание языкового окружения (оригинальность и нестандартность занятия, –Bluffing”, –Warming up”, –I’ve just remembered a story...”, –Playing a game”, –A phrase of a day” и т.д.), постоянный мониторинг реального общения (–English police”, –Competition”) и создание ситуации успеха, где основополагающий принцип –ты можешь выразить свою мысль по-английски (даже если не помнишь грамматику)”.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ЯК ВИД МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Зеленська О.М., к.пед.н.; Величко В.А.
Харківський університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

Презентація завжди передбачає живе спілкування в режимі діалогу, також передбачає початкову зацікавленість аудиторії в отриманні інформації та добровільне

відвідування місця проведення її, а також надає можливість швидкого зворотного зв'язку. Під презентацією (praesentatio, від лат. praesento — передаю, вручаю або англ. present — представляти) розуміється передання і представлення аудиторії нових для неї ідей, планів, розробок. Іншими словами, презентація — це демонстраційні матеріали практично для будь-якого публічного виступу — від доповіді керівникові до рекламної акції, або лекції перед слухацькою аудиторією. Презентація - це один із видів мовленнєвої діяльності, який вдало розвиває навички говоріння та навички аудіювання студентів при вивченні іноземної мови на сучасному етапі. Подати гарну презентацію завдання не із легких, тому потрібно правильно все організувати, щоб зацікавити слухачів. А для цього потрібно дотримуватись наступних етапів підготовки:

по-перше, потрібно чітко розпланувати час виступу, того що ви збираєтесь розповідати;

по-друге, використовувати офіційно – діловий стиль, короткі та прості речення, для того щоб чітко і зрозуміло виражати свої ідеї;

по-третє, робити невеликі паузи час від часу, не говорити занадто швидко, але чітко. Постійно повинен бути візуальний контакт із аудиторією.

Під час презентації доповідач не повинен читати, або заучити все напам'ять. Дозволяється лише час від часу звертатися до заміток, підготовлених заздалегідь.

АФЕКТИВНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ

Ребрій І.М.; Григорова І.Г.
Харківський університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

Згідно з національною типовою програмою викладання англійської мови для професійного спілкування курс іноземної мови для студентів немовних спеціальностей має на меті сприяти підготовці студентів до успішної професійної діяльності за умов глобалізації. Оскільки вдосконалення навичок іншомовної комунікації відбувається протягом усього життя, особливого значення набуває мотиваційна проблематика, складовою якої є стимуляція впевненості молодих фахівців при контакті з новим мовним досвідом. Засобом удосконалення навичок іншомовного спілкування виступають сучасні навчальні матеріали, за допомогою яких до навчального процесу рівною мірою залучені когнітивна та афективна сфери особистості. Навчальний процес має бути перетворений на захопливу співпрацю тих, хто навчається, між собою, з викладачем та з навчальним матеріалом. Студенти повинні отримувати задоволення як від процесу навчання, так і від його результатів. Для них, як для безпосередніх учасників навчального процесу, надзвичайно важливим є відчуття творчого задоволення та натхнення. Неможна вивести емоції поза межі процесу навчання. Втім, незважаючи на наше розуміння впливу почуттів на наші дії, ми неминуче прагнемо знайти усі відповіді на посталі проблеми виключно у когнітивній царині. Таким чином, відчуття задоволення має розглядатися як важлива мета навчального процесу, реалізація якої на кожному окремому етапі підготовки фахівця має ретельно контролюватися.

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ТА КУРСАНТІВ ДЛЯ САМОСТІЙНИХ ЗАНЯТЬ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Дерека І.В.
Харківський університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

Сучасні виклики примушують молодих людей змінювати підхід до процесу навчання іноземної мови. Вони повинні прийняти на себе більш відповідаль-

ності за своє навчання та його результати, а викладачі повинні надати їм реальну допомогу на заняттях з іноземної мови, ініціюючи дискусії та використовуючи види діяльності та вправи, які націлені на розвиток самостійності студента або курсанта. Так досить рідко викладачі використовують таки види діяльності на заняттях, як: project-work (декілька учнів кооперуються для роботи над проектом, вони збирають матеріал, систематизують та подають його усно або письмово); trouble-shooting sessions (учні обговорюють труднощі в процесі навчання іноземній мові та шляхи їх вирішення), extensive reading and listening (викладач різними методами заохочує учнів читати оригінальну літературу, дивитись фільми або програми в Інтернеті та на телебаченні на іноземній мові), independent choice of activities (учні самостійно вибирають види робот на уроці або для домашнього завдання), peer–teaching (учні виступають у ролі викладачів), sharing objectives (викладачі залучають учнів до планування занять), self-correction (самовиправлення), self-monitoring (самоконтроль) та багато інших. Значна частина успіху самостійної роботи учнів залежить від гарної підготовки викладачів та їх бажання надати допомогу молоді в усвідомленні необхідності та пріоритетності самостійної роботи в опануванні відповідних методів.

КОМУНІКАТИВНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ МОВІ ЗА ФАХОМ

Дорош О.Ю.; Романченко І.І.
Харківський університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

На сучасному етапі розвитку вищої школи опанування іноземною мовою розглядається як ―надбання комунікативної компетенції на базі сформованої лінгвістичної компетенції”. Вивчення іноземної мови студентами-спеціалістами в військовому вузі спрямоване на оволодіння професійною іноземною мовою. Серед основних завдань, що стоять перед студентами в процесі вивчення професійно-орієнтованої літератури на іноземній мові виділяють 1) отримання інформації, яка б доповнювала та поглиблювала навчальний матеріал, що опановують студенти в процесі вивчення профільних дисциплін навчального плану; 2) формування необхідних навичок щодо подальшого самостійного читання літератури за фахом. Когнітивно-комунікативний підхід розглядає текст як єдність комунікації і когніції. Таке читання вимагає від студента не вміння читати взагалі, а читання з метою подальшого використання інформації тексту, будь-то написання анотації, переказ в аудиторії, складання плану або цитування в науковому дослідженні, тобто зрілого читання.

Одиницею навчання такого читання стають не знамениті ―писячі”, не кількість текстів, а комунікативне завдання, спрямоване на досягнення тими, хто навчається, практичної мети. Навчання зрілому професійно-орієнтованому читанню включає наступні етапи:

1) предтекстове введення мовного матеріалу; комунікативна задача: формування тематичного термінологічного мінімуму;

2) самостійне читання автентичного тексту; комунікативна задача: первинна семантизація тексту;

3) навчальне аудиторне читання тексту, що супроводжується серією текстових вправ; комунікативна задача: смислове сприйняття прочитаного;

4) робота над функціонально-композиційною структурою тексту; комунікативна задача: глибинне розуміння прочитаного з виходом на анотування тексту.

ОСОБЕННОСТИ ОБУЧЕНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-НАПРАВЛЕННОМУ ДИАЛОГИЧЕСКОМУ ОБЩЕНИЮ

Петрушенко Ж.В.; Куценко О.М.
Харьковский университет Воздушных Сил имени Ивана Кожедуба

Важнейшим направлением подготовки военных специалистов при обучении иностранному языку в военных вузах является формирование навыков и умений профессионально направленного диалогического общения, которое может возникнуть при непосредственном контакте с военнослужащими других стран. Роль диалога в усвоении языкового материала велика, и это нужно учитывать при организации и планировании занятий. В военном вузе удобнее рассматривать диалог как один из видов речевой деятельности, которым нужно овладеть в процессе изучения иностранного языка. Когда мы ставим цель обучить иностранному языку как средству общения, то имеем в виду обучение как диалогической, так и монологической речи. Общим для них является функция общения, обмена мыслями и чувствами между людьми. Различия же состоят в том, что диалогическая речь предназначена для непосредственного обмена информацией между двумя или несколькими собеседниками. Важнейшими компонентами диалогического общения является запрос, получение информации или приказа, доклад о его выполнении. В какой степени специалист владеет умением сообщить нужную информацию, запросить и отреагировать на ее получение зависит достижение цели общения. Но все компоненты профессионально направленного диалога функционируют не изолированно, а в связи с другими элементами языка.

ДО ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙНО- ОРІЄНТОВАНОМУ ЧИТАННЮ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В НЕМОВНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Лисецька Т.М.
Академія внутрішніх військ МВС України

Одним з основних напрямків у вивченні іноземних мов у немовному навчальному закладі слід вважати формування навичок читання спеціальної літератури та бесіди за фахом. Мета навчання читання у вищому навчальному закладі тісно пов'язана зі специфікою навчального закладу, що створює характерні труднощі і проблеми в процесі навчання. Серед них знання базової термінології за фахом; знання граматики мови оригіналу (у нашому випадку англійська мова); вміння працювати зі словником, як загальним, так і спеціальним. Технічна забезпеченість процесу навчання, як то наявність ноутбуків у тих, хто навчається, дозволяє використовувати електронні, у тому числі і онлайн, словники. Підбір текстів для навчання має велике значення. Тексти мають бути автентичними, за тематикою програми, також вони повинні сприяти подальшому розвитку навичок професійно-орієнтованого читання за фахом, а також поповненню словникового запасу. При відборі навчального матеріалу необхідно звернути увагу на те, що інформація повинна бути актуальною, носити проблемний характер; джерела матеріалів для читання повинні бути надійними і перевіреними (матеріали журналів, газет, книг, урядових, державних сайтів тощо). Роботу над текстом слід починати з прочитання всього тексту і розуміння, про що в цілому йде мова в даному тексті. Для більш детального ознайомлення зі змістом тексту слід прочитати його ще раз, розбити його на логічні частини, і при повторному читанні працювати вже з окремою частиною. Для роботи з спеціальним

текстом використовуються передтекстові, текстові та післятекстові вправи. Види вправ для роботи над спеціальним текстом залежать від мети завдання. Розглядаються питання навчання професійно-орієнтованому читанню іноземною мовою в немовному вищому навчальному закладі.

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНІЙ МОВІ ДЛЯ ВІЙСЬКОВИХ ФАХІВЦІВ

Литвиненко Н.Ч.; Онищенко В.В., к.т.н.
Харківський університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

Реалізація курсу держави на євроінтеграцію та поглиблення євроатлантичного співробітництва передбачає активну участь Збройних Сил України у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки під егідою ООН, НАТО та ЄС і, як наслідок, посилення вимог щодо удосконалення мовної підготовки особового складу, який бере участь у цих операціях. Аналіз ефективності мовної підготовки у Збройних Силах України свідчить про низку проблемних питань та недоліків у її організації. З метою недопущення зниження рівня мовної підготовки військовослужбовців, усунення певних недоліків, забезпечення ефективності мовної підготовки та приведення її у відповідність до потреб Повітряних Сил Збройних Сил України необхідно здійснювати модернізацію та впровадження інноваційних форм навчання. Сучасні інформаційні технології відкривають нові перспективи для підвищення ефективності освітнього процесу, їх використання дозволяє підвищити якість навчально-методичного матеріалу, реалізувати диференційований підхід до вивчення іноземної мови військовими фахівцями з різним рівнем підготовки. Головною метою створення системи дистанційного навчання іноземній мові є забезпечення доступу до освітніх ресурсів шляхом використання сучасних інформаційних технологій та телекомунікаційних мереж. Однією з вагомих переваг дистанційного навчання є отримання знань з іноземної мови та підтримання досягнутого рівня протягом усього життя. Таке навчання не обмежує можливості навчатися й удосконалюватися в професійній діяльності під час військової служби. Завдяки дистанційному навчанню з’явилась можливість одержання якісних знань у позаслужбовий час незалежно від місця служби. Технології дистанційного навчання є дієвим механізмом здатним вирішити як навчально-методичні проблеми для застосування сучасних освітніх інновацій у вищій військовій освіті, так і здійснити оптимізацію навчального процесу.

ПРИНЦИПИ ЕФЕКТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ІЗ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Місайлова К.В.
Харківський університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

Удосконалення мовної підготовки особового складу ЗСУ, який бере участь у операціях з підтримання миру і безпеки під егідою ООН, НАТО та ЄС протягом 2012-2013 років здійснювалося за двома напрямами: перший - на курсах іноземних мов при ВВНЗ та військових навчальних підрозділах ВНЗ з відривом від виконання службових обов’язків та за кордоном; другий – за місцем дислокації органів військового управління, військових частин та установ без відриву від виконання службових обов’язків під керівництвом осіб офіцерського складу, які володіють іноземною мовою на достатньому рівні. Наступний етап, який розпочався

на початку 2014 року, пов'язаний з організацією роботи щодо навчально-методичного забезпечення самостійних занять військовослужбовців з вивчення іноземних мов у позаслужбовий час. Організація самостійного вивчення військовослужбовцями іноземної мови буде направлена на опанування ними іноземної мови самостійно, за допомогою відповідних інтернет-ресурсів, впровадження дистанційних курсів, тощо. Для ефективної організації самостійної роботи військовослужбовців необхідно дотримуватися наступних правил та принципів:

- принцип індивідуалізації навчання;
- принцип доступності навчального матеріалу;
- принцип чіткості та визначеності завдань;
- принцип систематичності та послідовності;
- принцип свідомості та самостійності навчання;
- принцип відповідності фаховій спеціалізації;
- принцип наявності єдиних вимог щодо керування.

Дотримання цих принципів сприятиме успішному опануванню іноземної мови військовослужбовцями у процесі самостійного вивчення.

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ У ВВНЗ

Шутенко І.В.
Харківський університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

Основою оцінки результатів навчання у ВНЗ сьогодні є набір мовленнєвих компетенцій, необхідних для виконання соціальних та професійних завдань. Відомі традиційні методи контролю (усне опитування, письмовий контроль, залік, самостійна робота, контрольна робота, практична робота, лабораторна робота, тест) вже не задовольняють сучасним вимогам. Пропонуються нові, нетрадиційні форми контролю. Доповідь досліджує проблеми та шляхи оптимізації оцінювання мовленнєвих компетенцій курсантів та слухачів ВВНЗ з використанням таких новітніх методів контролю як кейс-завдання, проекти, портфоліо, катанотести, контекстні завдання. Прикладним результатом роботи є можливість застосування визначених методів та прийомів оцінювання у поєднанні з новітніми методиками навчання іноземним мовам в умовах вищих військових навчальних закладів (ВВНЗ). Застосування зазначених методів та прийомів у ВВНЗ оптимізуватиме оцінку результатів навчання і сприятиме розвитку пізнавальних інтересів і творчих здібностей тих, хто навчаються.

ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ДОКУМЕНТІВ ООН УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Волошанов Є.В.
Харківський університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

За майже 19 років своєї миротворчої діяльності Україна увійшла до двадцятки найбільш активних держав-миротворців у світі. Досвід активної співпраці України із іншими країнами в межах миротворчої діяльності ООН свідчить, що в умовах міжкультурної комунікації переклад як засіб спілкування на всіх рівнях співробітництва набуває особливої важливості. Як відомо, англійська і українська мови належать до різних гілок індоєвропейської родини мов (перша – до германської, друга – до слов'янської), а також до різних структурних типів мов: перша –

аналітична мова, де граматичні відношення у реченні передаються вільними граматичними морфемами, а друга – флективна мова, де граматичні значення и відношення передаються за допомогою зв'язаних граматичних морфем – флексій. Саме розбіжності в будові мов, у наборі їхніх граматичних категорій, форм та конструкцій викликають труднощі при перекладі, а саме у перекладі герундіальних, прислівникових та інфінітивних зворотів, конструкцій із дієсловом у пасивному стані (пасивних конструкцій), а також неповних і клішованих пропозицій (у бойових документах). Граматичні форми і конструкції виражають певне граматичне значення, що пов'язане з лексичним значенням слів. Тому у перекладі необхідно враховувати як граматичні зв'язки слів, так і граматичне значення форм і конструкцій. Як і реципієнт, перекладач вступає у певні прагматичні стосунки з оригіналом тексту та з текстом перекладу, які можуть викликати у нього різні емоції, перекладач може погоджуватися або не погоджуватися зі змістом документу. У ході дослідження було встановлено, що офіційні документи ООН створюються з урахуванням їх подальшого перекладу на інші мови. Таким чином, синтаксичне уподібнення або дослівний переклад є домінуючим у перекладі документів ООН українською мовою, що відповідає загальним нормам перекладу військових документів та забезпечує збереження синтаксичної структури оригіналу.

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАНЯТЬ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ДОПОМОГОЮ АВТЕНТИЧНИХ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ

Лотошнікова С.А.; Кравчук О.А.
Академія внутрішніх військ МВС України

Автентичні відео-матеріали - це фрагменти або фільми, які не були створені для навчальних цілей, або під конкретний курс мовної підготовки. Під час перегляду відео матеріалу в навчальній аудиторії виникає атмосфера спільної пізнавальної діяльності. У цих умовах навіть неуважний студент стає уважнішим. Згідно проведених досліджень в галузі викладання іноземних мов, використання різних каналів надходження інформації (слуховий, зоровий, моторне сприйняття) позитивно впливає на міцність фіксації мовного матеріалу. Таким чином, психологічні особливості впливу навчальних відео фрагментів на студентів створюють сприятливі умови для формування комунікативної компетенції студентів вищих навчальних закладів. Для більш плідної реалізації такого методу навчання слід виділити три основні етапи: підготовка перегляду відео-матеріалу; перегляд відеофрагменту; опрацювання побаченого та почутого студентами. Цілями першого етапу є мотивувати та налаштувати студентів на виконання такого типу завдання та мінімізувати можливі труднощі сприйняття відео матеріалу. Метою другого етапу такого типу навчання є подальший розвиток мовної, мовленнєвої та соціокультурної компетенцій студентів з урахуванням їх реальних можливостей іншомовного спілкування. Типи завдань другого етапу мають бути націлені на пошук, аналіз, фіксацію та трансформацію певного мовного матеріалу, а саме, лексики, граматики та фонетики. Наступний етап покликаний використовувати вихідний текст як основу та опору для розвитку продуктивних вмінь в усному або письмовому мовленні. Обидва попередніх етапи є обов'язковими як в умовах використання відео матеріалу, так і в якості засобу контролю рецептивних навичок (аудіювання). Розглядаються шляхи підвищення ефективності викладання іноземної мови з використанням автентичних відео матеріалів.

ПЕРЕКЛАД З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НА АНГЛІЙСЬКУ ЯК МЕТОД ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

Савицька А.П.
Харківський університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба

Підготовка офіцерського складу на курсах інтенсивної мовної підготовки спрямована на взаємопов'язаний розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності з метою формування мовної компетенції. Необхідною основою набуття мовної компетенції є знання базових граматичних структур та їх використання при формуванні висловлювання. Досягнення такої мети можливе за умови використання широкого спектру граматичних вправ за принципом поступового ускладнення: від найпростіших до залучення такого виду роботи, як переклад з рідної мови на іноземну, якому вбачається за доцільне приділити особливу увагу. Переклад на іноземну мову є важливою ланкою, що поєднує етап тренування та вміння формувати власні судження, які базуються на використанні вивчених граматичних явищ та певного об'єму лексичних одиниць. Доцільність використання такого виду роботи обґрунтовується наступними чинниками. Переклад виконується під час самостійної підготовки, що надає слухачеві можливість приділити обумовлену особистими чинниками кількість часу та надає можливість усвідомлення слабкості знання певних аспектів вивченого, що відіграє роль самоаналізу. Перевірений викладачем переклад із зазначенням помилок (без їх виправлення) передує подальшій самостійній роботі над недоліками та їх осмисленні. Так як запропоновані для перекладу речення є тематично обумовленими, переклад можна розцінювати і як частину підготовчого етапу до монологічного мовлення за темою. Таким чином, використання перекладу з української мови на англійську як виду роботи вбачається дієвим та ефективним методом досягнення комунікативної компетенції слухача.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РОЗРОБКИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПИСЬМА З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Кащук К.В.; Шинкаренко О.Ю.
Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського

Зростання потреби у вивченні іноземної мови зумовлює виникнення потреби у мовному тестуванні, як ефективному засобі контролю, а отже і у розробці мовних тестів. Розробка мовних тестів вимагає достатнього досвіду тестологів. Як показав наш власний досвід, найбільшою проблемою на першому етапі створення тестів є розробка рівневих тестових завдань. Основна маса існуючих рекомендацій містить лише загальні вказівки про будову тестів, формулювання завдань, вимірювання ефективності готових тестових завдань, перелік типових помилок, але майже не зустрічаються рекомендації щодо розробки рівневих тестових завдань, а саме тестових завдань з письма.

При розробці тестових завдань з письма рекомендуємо враховувати наступне:

1. Рівневість тестових завдань

При розробці тестових завдань стандартизованого мовленнєвого рівня 1 перед тестованими необхідно ставити мовленнєві завдання, які відповідають даному рівню, а саме: писати на рівні особистих потреб (наприклад, складати перелік, підписувати листівки, писати короткі записки та неофіційні листи, повідомлення, запрошення, заповнення анкети та офіційні форми). При розробці тестових за-

вдань стандартизованого мовленнєвого рівня 2 перед тестованими необхідно ставити такі мовленнєві завдання, під час виконання яких вони демонструватимуть вміння надавати фактичну інформацію, інструкції, описувати людей, місця та речі, минулі та майбутні події у таких жанрах писемного спілкування як ведення простої ділової переписки, складання службових документів (службові записки, короткі доповіді), написання приватних листів на повсякденні теми.

2. Валідність тестових завдань

Тестові завдання мають бути валідними та перевіряти рівень володіння тестованими навичками здійснювати письмову комунікацію. Для цього необхідно розробляти такі завдання, які перевіряють лише навички тестованого здійснювати письмову комунікацію іноземною мовою, а не його творчі та/чи інтелектуальні здібності, уяву, обізнаність, кругозір. При розробці тестових завдань необхідно враховувати той факт, що перевіряючи навички письма також перевіряється і навички читання. Отже, для підвищення валідності відповіді тестованого необхідно чітко, коротко та зрозуміло сформулювати завдання. Також потрібно максимально наближувати завдання до реального процесу спілкування, враховуючи рід професійної діяльності тестованих і т.д.

3. Ситуативність тестових завдань

З метою отримання достовірної інформації про рівень сформованості знань, умінь і навичок тестованих з письма тестові завдання повинні мати ситуативну основу, бути наближеними до реальних життєвих ситуацій, які виникають в умовах реального життя, у різних сферах людської діяльності.

4. Економічність тестових завдань

Розробка, проведення та перевірка тестових завдань має передбачати мінімальні витрати часу, зусиль і коштів.

Як бачимо, створення тестів з іноземної мови професійного спрямування є складним завданням, тому до цієї роботи зазвичай залучають колектив тестологів, які відповідають за якість розроблених матеріалів, їх своєчасне корегування та оновлення.

РОЛЬ ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ФОРМУВАННІ КУЛЬТУРИ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ КУРСАНТІВ – МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ СИСТЕМИ МВС УКРАЇНИ

Стрілець Л.К.; Кумпан С.М.
Академія внутрішніх військ МВС України

Проблема підготовки фахівців, здатних ефективно працювати в обраній галузі, приймати рішення організаційного плану на різних рівнях професійної діяльності набуває особливої актуальності за умов трансформації політичних та економічних структур в українському суспільстві. В зв’язку з цим особливої актуальності набуває проблема формування культури професійного спілкування майбутніх офіцерів МВС України як важливої складової загальної фахової культури спеціаліста, основи якої закладаються під час навчання у вищих навчальних закладах МВС України. Не останнє місце в процесі формування культури професійного спілкування посідає викладання іноземної мови. В процесі формування культури професійного спілкування засобами іноземної мови значна роль належить викладачеві, основними завданнями котрого є:

– розвиток діяльнісної комунікативної компетенції;

– забезпечення професійної й фахової спрямованості, що передбачає залучення професійних навичок, умінь та знань;

– формування тематичних мереж для визначення змісту навчального процесу;

– відбір навчального матеріалу у відповідності до реальних ситуацій спілкування у професійній сфері;

– оцінювання рівня сформованості комунікативної діяльнісної компетенції курсантів з урахуванням рівнів володіння мовою, визначених у Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти та STANAG 6001;

– оптимізація організації навчального процесу при використанні особистісно-орієнтованих завдань професійного спрямування шляхом застосування інтерактивних форм і методів навчання.

У доповіді розглядається роль викладача в системі формування культури професійного спілкування офіцерів.

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ПРОБЛЕМНО-ВИРІШАЛЬНИХ СИТУАЦІЙ ПІД ЧАС ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВІЙСЬКОВІЙ АУДИТОРІЇ

Юрченко Л.В.
Військова академія (м. Одеса)

Під час застосування методу проблемно-вирішальних ситуацій у навчальному процесі військовий слухач не тільки розвиває комунікативні компетенції з іноземної мови, але також формує здібності працювати у команді, реалізовувати інноваційні ідеї, організовувати процес самостійного навчання (autonomous learning) та навчатися на протязі всього життя (life long learning). У процесі підготовки та презентації проблемно-вирішальних ситуацій удосконалюються навички усної комунікації. Ситуація повинна бути цікавою не тільки для викладача, але і для аудиторії. Непоганим задумом може бути застосування методу мозкового штурму для того, щоб організувати ідеї в певні категорії. Слід проявляти обережність щодо вибору занадто глобальних проблемних ситуацій та презентації специфічних вирішальних ідей. Після того, як тему вибрано, викладач ознайомлює слухача із певними стратегіями підготовки до презентації. Одним із основних ключів успішного виступу є володіння достатнім рівнем знань щодо даної теми. Слухач повинен знайти, проаналізувати і систематизувати необхідну інформацію для наступних цілей:

- показати, що проблема дійсно існує;
- описати її вирішення в послідовності;
- продемонструвати труднощі, які виникають під час її вирішення, або показати її потенційні наслідки, які можуть статися, якщо не будуть прийняті певні заходи;
- представити докази свого вирішення.

Презентація повинна бути переконливою. Слухач має пам’ятати, що виступ переконливий у тому разі, якщо оратор на 100% упевнений у тій точці зору, яку він представляє.